

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

до проекту Закону України

«Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо відновлення дії його окремих норм, особливостей їх застосування під час дії правового режиму воєнного стану та удосконалення проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання»

1. Мета

Проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо відновлення дії його окремих норм, особливостей їх застосування під час дії правового режиму воєнного стану та удосконалення проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання» (далі – проект Закону) розроблений з метою відновлення дії окремих норм статей Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон), які наразі не застосовуються. Зазначене сприятиме забезпеченню захисту та розвитку конкуренції, прозорості функціонування системи державної допомоги та дотримання міжнародних зобов'язань України у сфері державної допомоги, передбачених Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода про асоціацію).

Метою законопроекту також є визначення особливостей застосування його положень під час дії правового режиму воєнного стану, зокрема, з урахуванням поточної ситуації на територіях України, на яких ведуться активні бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією та для яких не визначені дати завершення бойових дій або тимчасової окупації, а також протягом року з дати завершення бойових дій або тимчасової окупації; удосконалення проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання та здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції.

2. Обґрунтування необхідності прийняття акта

Пунктом 2 Плану заходів щодо розмежування діяльності суб'єктів господарювання державного сектору економіки, на яких покладено виконання спеціальних обов'язків, з виконання таких обов'язків та діяльності, не пов'язаної з їх виконанням, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 04.04.2025 № 308-р, передбачено розроблення та

подання Кабінетові Міністрів України законопроекту щодо внесення змін до Закону стосовно удосконалення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання державного сектору економіки, яким, зокрема, передбачається гармонізувати положення зазначеного Закону із вимогами законодавства ЄС щодо послуг, що становлять загальний економічний інтерес.

Реформою 4 розділу 6 Плану України, схваленого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.03.2024 № 244-р (зі змінами), зокрема, передбачено набрання чинності оновленим законодавством про державну допомогу, включаючи положення щодо послуг загального економічного інтересу, з повним відновленням контролю державної допомоги з боку Антимонопольного комітету України.

Підпунктом 4 пункту 249 Плану пріоритетних дій Уряду на 2025 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10.09.2025 № 1003-р, зокрема, передбачено розроблення та подання Кабінетові Міністрів України законопроекту про відновлення контролю державної допомоги з боку Антимонопольного комітету.

Пунктом 96 Плану заходів з виконання рекомендацій Європейської комісії, представлених у Звіті про прогрес України в рамках Пакета розширення Європейського Союзу 2024 року, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 28.03.2025 № 300-р, передбачено розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту про скасування призупинення дії Закону, який приводить Закон у відповідність з *acquis* ЄС, зокрема щодо послуг загального економічного інтересу.

Пунктом 34 Плану законопроектної роботи Верховної Ради України на 2025 рік», затвердженого постановою Верховної Ради України від 11.02.2025 № 4228-IX, передбачений проект Закону про скасування призупинення дії Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Закон встановлює правові засади проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції, спрямований на забезпечення захисту та розвитку конкуренції, підвищення прозорості функціонування системи державної допомоги та дотримання міжнародних зобов'язань України у сфері державної допомоги.

Конституцією України закріплено стратегічний курс на набуття Україною повноправного членства в Європейському Союзі, про що 25 червня 2024 року розпочався офіційний початок переговорів. Для відповідної подальшої підготовки необхідно, зокрема, забезпечити функціонування системи моніторингу й контролю державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні відповідно до вимог, передбачених Угодою про асоціацію.

Разом із тим у Закон внесено зміни Законом України від 15.03.2022 № 2134-IX «Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів України», згідно з якими в період дії воєнного стану та протягом одного року після його припинення або скасування норми цього Закону та інші норми законодавства, що впливають із цього Закону, не застосовуються; уся державна допомога, надана протягом такого періоду, вважається допустимою; надавачі державної допомоги звільняються від обов'язку подання повідомлення про нову державну допомогу та подання звітності про чинну державну допомогу.

3. Основні положення проекту акта

Законопроектом пропонуються такі основні зміни до Закону:

1) у статті 1 Закону, зокрема, передбачити визначення термінів «дата надання державної допомоги / дата надання незначної допомоги», «важливий проект спільного інтересу сторін Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами з іншої сторони», «економічна діяльність», «незначна допомога», нову редакцію термінів «державна допомога суб'єктам господарювання», «послуги, що становлять загальний економічний інтерес» з метою гармонізації Закону з *acquis* ЄС;

2) у статті 3 Закону, якою визначається сфера застосування Закону, зокрема,

передбачити виключення відповідних положень про непоширення дії цього Закону;

3) у пункті 2 частини першої статті 5 передбачити, що державна допомога є допустимою, якщо надається на відшкодування збитків, спричинених надзвичайними ситуаціями, при дотриманні відповідних умов;

4) у статті 6 – щодо визначення цілей державної допомоги, яка може бути визнана допустимою, з урахуванням положень Угоди про асоціацію;

5) у статті 8 – щодо повноважень Комітету належатиме визначення: порядку визначення обсягу державної допомоги для окремих форм державної допомоги; умов, за яких діяльність не вважається економічною діяльністю, та інших умов, за яких заходи з підтримки суб'єктів господарювання не належать до державної допомоги та не потребують подання до Уповноваженого органу повідомлення про нову державну допомогу; умов віднесення підтримки за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів до незначної допомоги;

6) у статті 16 – щодо реєстру державної допомоги, інформації, яка має до нього подаватися;

7) у розділі 9 «Прикінцеві та перехідні положення», зокрема, пропонується установити незастосування норм Закону у певних випадках. Крім того, пропонується встановити, що державна допомога, передбачена Законами України від 15 березня 2022 року № 2134-IX «Про внесення змін до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України та інших законодавчих актів України» та від 01 квітня 2022 року № 2175-IX «Про внесення зміни до пункту 52 розділу 9 «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» щодо застосування його положень під час дії воєнного стану», яка надана під час дії воєнного стану, а також надавачі якої звільнялися від обов'язку повідомлення про нову державну допомогу та про пропозиції щодо внесення змін до умов чинної державної допомоги, та строк дії якої ще не завершився, є чинною державною допомогою; передбачається, що для підтримки малого та середнього бізнесу запроваджуються окремі відповідні програми державної допомоги, що надається в умовах правового режиму воєнного стану.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання

Правовими підставами розроблення законопроекту та іншими нормативно-правовими актами, що діють у відповідній сфері суспільних відносин, є:

Конституція України;

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони;

Закон України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»;

Закон України «Про Антимонопольний комітет України»;

Повідомлення Комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу (2016/C 262/01);

Регламент Комісії (ЄС) 2023/2831 від 13.12.2023 про застосування статей 107 та 108 Договору про функціонування Європейського Союзу до допомоги de minimis;

Регламент Комісії (ЄС) 2023/2832 від 13.12.2023 про застосування статей 107 і 108 Договору про функціонування Європейського Союзу до допомоги de minimis, наданої підприємствам, які надають послуги загального економічного інтересу;

Повідомлення Комісії 2012/С 8/02 від 11.01.2012 щодо застосування правил Європейського Союзу про державну допомогу до компенсації, наданої за надання послуг загального економічного інтересу.

5. Фінансово – економічне обґрунтування

Реалізація законопроекту не потребуватиме додаткових видатків із державного чи місцевих бюджетів.

Фінансування створення програмно-технічних засобів реєстру державної допомоги суб'єктам господарювання та забезпечення його функціонування буде здійснено в межах видатків Державного бюджету України, передбачених Комітету на відповідний рік за КПКВК 6011010 «Керівництво та управління у сфері конкурентної політики, контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції» (спеціальний фонд бюджету, власні надходження).

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття законопроекту

Прийняття законопроекту спрямоване на відновлення дії окремих норм статей Закону та, відповідно, контролю за допустимістю державної допомоги, удосконалення проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції, забезпечить визначення особливостей застосування положень цього Закону під час дії воєнного стану та на територіях, на яких ведуться активні бойові дії або тимчасово окупованих Російською Федерацією.

Реалізація законопроекту не матиме негативного впливу на ринкове середовище, забезпечення захисту прав та інтересів суб'єктів господарювання, громадян і держави; розвиток регіонів, підвищення чи зниження спроможності територіальних громад; ринок праці, рівень зайнятості населення; громадське здоров'я, покращення чи погіршення стану здоров'я населення або його окремих груп; екологію та навколишнє природне середовище, обсяг природних ресурсів, рівень забруднення атмосферного повітря, води, земель, зокрема забруднення утвореними відходами; інші суспільні відносини.

Народні депутати України

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
Підписувач: Кицак Богдан Вікторович
Сертифікат: 3FAA9288358EC00304000000971531007092DE00
Дійсний до: 19.01.2027 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
269д9/1-2026/172596 від 20.07.2026

2294559